

Advies over mondiale vorming

1 Situering

Dit advies is het product van vele maanden overleg tussen de onderwijspartners en de vertegenwoordigers van de NGO's in de commissie mondiale vorming ⁽¹⁾. Het richt zich tot de verschillende overheden die bevoegdheden hebben op het terrein van de mondiale vorming en aan die bevoegdheden willen werken. En het is een programma voor verdere concretisering.

Het advies vertrekt vanuit de vaststelling dat de eindtermen en ontwikkelingsdoelen een wettelijke basis bieden om aan mondiale vorming te doen en bestaat verder uit twee grote luiken: een inhoudelijk en een organisatorisch. Het eerste luik bevat een beknopt overzicht van definities en concepten die nodig zijn voor een beter begrip van de eigenheid en de inhoud van mondiale vorming. Het tweede luik bevat een voorstel van concept voor een betere organisatie en financiering van mondiale vorming in het onderwijs.

Formeel richt dit advies zich tot de minister van Onderwijs. Maar eigenlijk richt het zich tot alle ministers die verantwoordelijkheden dragen die te maken hebben met ontwikkelingseducatie, vredeseducatie, mensenrechteneducatie en aanverwante terreinen.

Dit advies moet ook een houvast zijn voor de werkzaamheden van de commissie mondiale vorming van de Vlor. Zij zal dit advies verder concretiseren.

2 Decretaal kader: de eindtermen

Eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn minimale doelen voor scholen. Zij bevatten kennis, inzichten, vaardigheden en houdingen. Inmiddels zijn de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor het basisonderwijs en voor de eerste graad van het secundair onderwijs van kracht. De eindtermen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs zijn goedgekeurd. Zij zullen van kracht zijn vanaf september 2002.

Eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn een wettelijke basis om mondiale vorming verder gestalte te geven in de leerplannen.

3 Omschrijving

3.1 Een wereldwijde vervlechting

Kinderen en jongeren groeien op in een steeds sneller evoluerende wereld met toenemende

¹

Maken deel uit van de commissie mondiale vorming:
- voor het onderwijs 15 leden waarvan 6 vertegenwoordigers van de inrichtende machten van onderwijs, 4 vertegenwoordigers van de vakorganisaties, 3 vertegenwoordigers van de ouderverenigingen en 2 vertegenwoordigers van de overheid;
- voor de sector van de NGO's: 11 leden waarvan 6 vertegenwoordigers van NGO's met een educatieve werking aangeduid via Coprogram, 2 vertegenwoordigers van de vredesbeweging, 2 vertegenwoordigers van de mensenrechtenorganisaties en 1 vertegenwoordiger van 'Kleur Bekennen'.
Mevrouw Eva Adriaenssens is de voorzitter.

wereldwijde vervlechting op vele gebieden. Er is een expansie en intensifiëring van de verbindingen en stromen van mensen, goederen, kapitaal, ideeën en culturen over de nationale grenzen heen.

Deze ontwikkelingen hebben zowel mogelijkheden als bedreigingen voor gevolg.

3.2 Mondiale vorming als antwoord

Mondiale vorming geeft kinderen en jongeren bagage en gereedschap om met de globalisering van de samenleving en zijn positieve en negatieve gevolgen om te gaan. Mondiale vorming biedt perspectief op verandering en levert een bijdrage in dit veranderingsproces.

Mondiale vorming voedt kinderen en jongeren op tot wereldburgerschap. Het is een proces dat bijdraagt tot de ontwikkeling van waarden als solidariteit, vrede en verdraagzaamheid. Het wapent kinderen en jongeren met kennis en vaardigheden om deze waarden uit te dragen en bij te dragen tot veranderingen in hun omgeving, zowel op plaatselijk als op mondiaal vlak.

3.3 Essentiële kenmerken van mondiale vorming: verbanden op wereldvlak

Uit wat voorafging, onthouden we twee essentiële kenmerken van mondiale vorming:

- naar inhoud : mondiale vorming behandelt een aantal maatschappelijke thema's waarbij het essentieel is dat de verbanden op wereldvlak worden geduid
- naar doelstelling : mondiale vorming streeft niet enkel kennisoverdracht na, maar werkt vooral aan vaardigheden en houdingen om op basis van eigen inzichten te komen tot veranderd en veranderend gedrag. Het gaat dus niet alleen om 'weten', maar vooral om 'kunnen' en 'doen'.

3.4 Invalshoeken

Mondiale vorming is dus waardevorming die vanuit verschillende thematische invalshoeken vorm krijgt. Elke invalshoek geeft aanleiding tot een bepaald soort educatie.

3.4.1 Vredeseducatie

Vredeseducatie behandelt thema's als oorlog en vrede, macht en geweld, vijanddenken, vooroordelen, racisme, geweldloos oplossen van conflicten, ... Als dit wordt doorgetrokken naar de eigen situatie van kinderen en jongeren gaat het over pesten, leren omgaan met verschillen, ...

3.4.2 Mensenrechteneducatie

Mensenrechteneducatie benadrukt niet alleen burgerlijke en politieke rechten, maar ook economische, sociale en culturele rechten. Recht op vrede, op ontwikkeling, op eigen cultuur, op een gezond milieu, ... horen daarbij. Vanzelfsprekend is de focus op de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' en het 'Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind'.

3.4.3 Ontwikkelingseducatie

Het verdelingsvraagstuk, de tegenstelling tussen rijk en arm, tussen Noord en Zuid zijn hier het uitgangspunt. Alle sociale, economische, culturele, politieke, historische, geografische aspecten van ontwikkelingssamenwerking komen hierbij aan de orde. De verbondenheid

tussen Noord en Zuid is een basisgegeven.

3.4.4 Milieueducatie

De milieuproblematiek in zijn ruimste betekenis is het uitgangspunt van milieueducatie. Ecologische systemen, grondstoffenverbruik, alternatieve energiebronnen komen aan bod.

3.4.5 Andere educaties

Het lijstje met educaties die behoren tot mondiale vorming is niet af. Zo blijkt 'media-educatie' zich te ontwikkelen tot een belangrijke invalshoek. De vredesbeweging ontplooit de laatste jaren initiatieven die ze 'herinneringseducatie' noemt. Ze verwijst dan rechtstreeks naar de twee wereldoorlogen en de lessen die we daaruit kunnen en moeten leren.

3.4.6 Verhouding tussen de verschillende educaties

De indeling in verschillende educaties is relatief en relationeel :

- de indeling is relatief omdat bepaalde thema's in meerdere educaties voorkomen. Zo hoort bijvoorbeeld het thema 'kindsoldaten' zowel bij vredesopvoeding, als bij mensenrechteneducatie en bij ontwikkelingseducatie.
- de indeling is relationeel omdat er verbanden zijn tussen de verschillende maatschappelijke domeinen. Zo is het armoedeprobleem bijvoorbeeld een belangrijke oorzaak van de kap van het tropisch regenwoud. Inzicht in die relaties op wereldvlak is essentieel voor mondiale vorming.

3.4.7 De verhouding tussen mondiale vorming en intercultureel onderwijs

Intercultureel onderwijs (ICO) ontwikkelde zich vooral naar aanleiding van de toename van de instroom van allochtone leerlingen in het onderwijs. In de loop der jaren werden verschillende accenten gelegd: van 'kennismaken met andere culturen' tot 'antiracisme'. En ICO volgde het maatschappelijk debat dat evolueerde van assimilatie, naar integratie tot recht op eigen cultuur. Momenteel staat 'leren omgaan met diversiteit' in de ruimste zin van het woord centraal. ICO is een kerntaak van onderwijs en kan een toegangspoort zijn voor mondiale vorming. ICO hecht zeer veel belang aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Daardoor evolueerde ICO van een educatie naar een noodzakelijke basis voor mondiale vorming.

3.5 Sociaal leren en levenspolitieke vorming

"Sociaal leren" en "levenspolitieke vorming" zijn manieren om mensen uit zichzelf tot veranderd en veranderend gedrag te brengen.

Sociaal leren heeft twee betekenissen

- 1 leren opnemen van sociale verantwoordelijkheid en
- 2 leren van groepen, sociale verbanden, gemeenschappen of organisaties dat tot stand komt wanneer ze op zoek gaan naar oplossingen voor problemen.⁽²⁾

Levenspolitieke vorming gaat over de 'manier waarop we, als mens, de macht hebben om onszelf en onze omgeving te transformeren'.⁽³⁾ Levenspolitieke vorming motiveert mensen tot maatschappelijke verantwoordelijkheid, doet ze stilstaan bij de persoonlijke keuzes die ze

² D.Wildemeersch, Participatie, educatie en informatie. Naar een referentiekader van sociaal leren voor de Komyuniti. onuitgegeven nota, Leuven, 1998

³ ibid.

maken en besteedt aandacht aan de competenties en vaardigheden die ze daarvoor nodig hebben.

Het is duidelijk dat bij sociaal leren en levenspolitieke vorming ethiek een hoofdrol speelt. De vraag naar de inhoud van sociale verantwoordelijkheid, naar wat moet begrepen worden onder de 'oplossing voor problemen', of onder 'de macht om onszelf en onze omgeving te transformeren', dient beantwoord met een idee over wat goed is om na te streven. Het idee-engoed van duurzame ontwikkeling kan hierbij oriënterend werken. Zorg voor elkaar en voor de wereld staan centraal. Solidariteit tussen Noord en Zuid, tussen huidige en toekomstige generaties, streven naar vrede, een gezond leefmilieu, recht op eigen cultuuruitingen, sociaal-economische rechtvaardigheid...zijn inhouden die aan de orde zijn. Hierbij is het evident de wereld te presenteren als één systeem, een samenhangend geheel, waar verschuivingen op één terrein gevolgen hebben op een ander terrein. Deze samenhang is ook merkbaar tussen individueel handelen en heersende structuren.

Leerprocessen die verlopen volgens de principes van sociaal leren en levenspolitieke vorming vertrekken van een competentiemodel waarbij de lerende competent is om te leren in dialoog met de leerkracht.

Die leerprocessen komen tot stand langs 'de weg van actie, reflectie, communicatie en coöperatie'.⁽⁴⁾ Wie dit leerproces volgt, zal af te rekenen krijgen met spanningen tussen product en proces, tussen afstand en betrokkenheid, tussen appél en vraag, tussen homogeniteit en heterogeniteit.

- Actie: de dynamiek van actie, die samenhangt met ervaringsgerichtheid, legt de nadruk op het proces van toe-eigening i.p.v. op het ontvangen van inzichten, vaardigheden en houdingen die door anderen worden aangereikt. Hierdoor ontstaat een spanning tussen product en proces. Om het proces van toe-eigening op gang te brengen moeten leerkrachten leren werken met een open einde.
- Reflectie: reflectie brengt verdieping in het leerproces. Reflectie veronderstelt stilstaan bij de actie waarmee men bezig is. Het veronderstelt afstand nemen en tegelijkertijd betrokken blijven. Vragen in deze context zijn: "doe ik wat juist is?" en "doe ik wat juist is goed?". Het antwoord op de eerste vraag veronderstelt toekomstgericht denken dat de eigen invloed ziet.
- Communicatie: de interactie tussen de doelgroep en de leerkracht is belangrijk. De leerkracht vertrekt met een bepaalde boodschap voor ogen maar laat de educatie mee sturen door de vragen van de lerenden. Hierin een goed evenwicht bereiken is niet eenvoudig.
- Interdisciplinaire coöperatie: aan een leerproces participeren lerenden vanuit verschillende standpunten, met verschillende achtergronden, denkbeelden en capaciteiten. Deze verschillen moeten ingepast worden in gemeenschappelijke doelen en handelingsperspectieven. Omgaan met de spanning tussen consensus en dissensus is hierbij noodzakelijk.

3.6 Kwalitatieve gevolgen voor leermiddelen en begeleide activiteiten

De concepten van sociaal leren en levenspolitieke vorming hebben voor gevolg dat bij mondiale vorming leermiddelen en begeleiding naar vorm en inhoud moeten overeenstemmen met de doelstellingen die ze beogen.

⁴ ibid.

Leermiddelen of begeleide activiteiten voor mondiale vorming ⁽⁵⁾ moeten dus voldoen aan de kwalitatieve vereisten die zo'n leerproces mogelijk maken :

- zij zijn ervaringsgericht,
- zij zijn ervaringverruimend,
- zij maken gebruik van actieve werkvormen die uitnodigen tot participatie,
- zij bieden leerkrachten voldoende keuzemogelijkheden,
- zij zijn niet alleen gericht op kennisoverdracht, maar dragen ook bij tot de ontwikkeling van vaardigheden en houdingen,
- zij stimuleren tot meningsvorming,
- zij betrekken leerlingen bij de sturing van het leerproces,
- zij nodigen uit tot procesmatig werken.

4 Voorwaarden voor de realisatie van mondiale vorming

Hieronder ontwikkelt de Vlor een concept voor de realisatie van mondiale vorming dat nauw aansluit bij de situatie vandaag op het terrein. Het concept gaat uit van de principiële autonomie en keuzevrijheid van elke school. En biedt de verschillende overheden die vanuit hun eigen bevoegdheden een beleid willen ontwikkelen inzake mondiale vorming op school maximale kansen om dit beleid vorm te geven. Doel van het concept is het aanbod inzake mondiale vorming doorzichtiger en toegankelijker te maken voor scholen. Daarvoor zijn een beter samenspel van de verschillende actoren op het terrein en een gecoördineerde inzet van de middelen noodzakelijk.

4.1 Een goed samenspel tussen alle actoren

4.1.1 Het schoolteam als draaischijf

Scholen kunnen op twee manieren aan mondiale vorming werken. Zij kunnen gewoon vanuit de eindtermen en ontwikkelingsdoelen en op basis van de leerplannen werken of zij kunnen kiezen voor meer en bijkomende activiteiten inzake mondiale vorming. Voor deze laatste groep van scholen is mondiale vorming een extra in hun pedagogische profilering. Opnemen van mondiale vorming in het pedagogisch project en in het schoolwerkplan is daarin een belangrijke stap. De NGO's ⁽⁶⁾ concentreren hun aandacht nog te veel op beïnvloeding van individuele leerkrachten en te weinig op beïnvloeding van schoolteams. Deze optie veronderstelt ook een specifieke deskundigheid van NGO's. Zij moeten schoolteams hierbij kunnen begeleiden in overleg met de pedagogische begeleidingsdiensten van de netten. Daarbij blijft het schoolteam steeds de motor.

4.1.2 De ouders

Ouders zijn belangrijke partners en kunnen een actieve rol spelen in de wijze waarop een school haar opdracht vervult. Als ouders meer mondiale vorming vragen, dan zullen scholen

⁵ Zie hiervoor de brochure met kwaliteitsindicatoren voor mondiale vorming die de Vlor nog dit voorjaar zal publiceren.

⁶ De Vlor hanteert de term NGO – niet gouvernementele organisatie – hier in zijn ruime betekenis, namelijk alle aanbieders met een educatieve werking.

geneigd zijn hieraan meer aandacht te besteden. De NGO's kunnen ouders aanzetten tot een terechte appreciatie van wereldburgerschap en hen aanspreken op hun rol als ouder in de ontwikkeling van wereldburgerschap bij hun kinderen.

4.1.3 De netten en de begeleidingsdiensten van de netten

De begeleiding van de netten heeft invloed op de wijze waarop mondiale vorming in de scholen gestalte krijgt. Elk net heeft hierin eigen tradities. De leerplancommissies en de begeleidingsdiensten hebben een grote verantwoordelijkheid in de vertaling van eindtermen en ontwikkelingsdoelen in de leerplannen. De begeleidingsdiensten kunnen aan de scholen impulsen geven om mondiale vorming op te nemen in hun pedagogisch project en in hun schoolwerkplan. Voor de inhoud en methodologische vormgeving van mondiale vorming op het terrein zijn de begeleidingsdiensten belangrijke partners voor de NGO's.

4.1.4 De NGO's

Omwille van de overzichtelijkheid voor het onderwijs als afnemer, is er nood aan afstemming tussen de verschillende aanbodverstrekkers inzake mondiale vorming uit de NGO-wereld.

Daarvoor zijn afspraken nodig tussen de verschillende NGO's, die een werking naar scholen ontplooiën. Afspraken die leiden tot een betere afstemming op de noden in het onderwijs en tot een bewuste keuze voor diversiteit en complementariteit. Complementair werken zal uiteindelijk het aanbod uitgebreider, vollediger en overzichtelijker maken voor de gebruiker.

Recent bieden zich allerlei kleine organisaties of individuen aan op het terrein van de mondiale vorming. Een aantal onder hen werken eerder animatorisch dan educatief. Hoewel een bepaald aanbod laagdrempelig mag en moet zijn, is het toch voortdurend opletten dat er op dat vlak geen onevenwicht groeit. Losse organisaties en individuen houden daarom bij voorkeur voeling met het brede educatieve veld dat voornamelijk vanuit structurele analyses werkt.

Om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren voor mondiale vorming, is het noodzakelijk dat de NGO's mondiale vorming beschouwen als een zaak van de NGO-sector in zijn geheel, ook al heeft elke NGO haar eigen specificiteit. Daarom moeten de NGO's samen werken aan een gezamenlijke missie inzake mondiale vorming.

4.1.5 De overheid

De eindtermen en ontwikkelingsdoelen stimuleren de aandacht van scholen voor mondiale vorming. In het basisonderwijs bevat het vak 'wereldoriëntatie' heel veel mondiale vorming en in het secundair onderwijs bieden vooral de vakoverschrijdende eindtermen burgerzin heel wat aanknopingspunten voor mondiale vorming.

De eindtermen zijn een stap vooruit, maar zijn voor verbetering vatbaar. Zo is mensenrechteneducatie bijvoorbeeld expliciet aanwezig in de vakoverschrijdende eindtermen burgerzin voor het secundair onderwijs. Voor ontwikkelingseducatie en vredeseducatie is dat veel implicieter.

De afstemming tussen de initiatieven inzake mondiale vorming van de verschillende overheden blijft een probleem. Zowel de federale, de regionale als de provinciale en de lokale overheden nemen vanuit hun bevoegdheden initiatieven inzake mondiale vorming.

De bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de Vlaamse gemeenschap werkte op het terrein eerder de versnippering in de hand dan de coördinatie. De federale overheid is bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking en de Vlaamse gemeenschap is bevoegd voor

onderwijs. Bovendien overlappen de bevoegdheden van de federale staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking en van de Vlaamse minister die ontwikkelingssamenwerking mekaar.

De Vlor vraagt aan de Vlaamse overheid om overleg te initiëren tussen alle betrokkenen bij de mondiale vorming in Vlaanderen. De Vlor wil hierin verder zijn rol vervullen van ontmoetingsforum tussen overheden, onderwijswereld en NGO-wereld.

4.2 Een gecoördineerde inzet van de middelen

4.2.1 Financiering

De financiering van mondiale vorming is even versnipperd als de bevoegdheidsverdeling.

De federale overheid zorgt voor een structurele financiering voor ontwikkelingseducatie. Voor mensenrechteneducatie en vredeseducatie is er geen structurele financiering.

Vanwege de Vlaamse overheid is er geen structurele financiering voor mondiale vorming. Het departement Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap ondersteunt de educatieve werking van NGO's enkel met een steeds beperkter aantal detacheringen.

Daarnaast zijn er twee financieringsstromen voor scholen die werken aan mondiale vorming. De federale overheid financiert scholen voor deelname aan projecten in het kader van Kleur Bekennen. Het departement Onderwijs doet vanuit Dynamo² een aanbod aan scholen. In dat aanbod zit ook mondiale vorming.

Mondiale vorming zit in de eindtermen. De overheid moet financieren wat zij onder de vorm van eindtermen aan scholen oplegt. De Vlor is voorstander van een structurele en geïntegreerde financiering van mondiale vorming die gelijktijdig recht doet:

- aan de autonomie van de lokale school,
- aan de eigen bevoegdheden van de verschillende overheden en functioneel bevoegde ministers om vanuit hun beleid een bijdrage te leveren tot de kwaliteit, de continuïteit en de diversiteit van het aanbod en
- aan de nood aan een minimale structurele ondersteuning van de NGO's voor hun educatieve werking.

De Vlor stelt een model voor dat aansluit bij modellen die nu reeds her en der gebruikt worden voor de financiering van bepaalde educaties en bij modellen die nu reeds gebruikelijk zijn in de onderwijssector.

De Vlor stelt voor dat elke school op basis van de keuzes die het schoolteam ⁽⁷⁾ maakt in het pedagogisch project of in het schoolwerkplan voor ondersteuning, vorming, materiaal of begeleiding een beroep kan doen op een NGO naar keuze. Elke school krijgt daarvoor een budget in de werkingstoelagen of werkingsmiddelen. Andere overheden die mondiale vorming op school willen promoten kunnen scholen in hun keuze voor bepaalde activiteiten ondersteunen ⁽⁸⁾ met bijkomende middelen. Dit deel van de werking van de NGO's is dus vraaggestuurd.

De Vlor vindt dat de functioneel bevoegde ⁽⁹⁾ minister moet zorgen voor een basisfinanciering.

⁷ Zie ook 4.1.1

⁸ Denk hierbij aan de wijze waarop vandaag 'Kleur bekennen' werkt.

⁹ Voor ontwikkelingseducatie, bijvoorbeeld, is dit nu de federale staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking.

ring voor de educatieve werking van de NGO's op basis van eigen erkenningsvoorwaarden, subsidiëringsvoorwaarden of financieringsvoorwaarden.

De minister van Onderwijs financiert op basis van projecten de NGO's, erkend door de functioneel bevoegde minister, om ondersteuning, vorming, materiaal of begeleide activiteiten aan te bieden aan de scholen voor thema's waaraan zij op basis van eigen accenten bijzonder belang hecht. Deze financiering past in de afspraak in de Vlaamse regering om per bevoegdheidsdomein 10% van de internationale kredieten in te zetten voor ontwikkelingssamenwerking. Andere ministers of andere overheden kunnen eveneens projecten financieren waaraan zij op basis van hun beleidskeuzes een bijzonder belang hechten. De NGO's staan dan in voor de uitvoering en kunnen de resultaten aanbieden aan de scholen. Zij blijven vrij om al dan niet deel te nemen aan de uitvoering van bepaalde projecten. Het zijn de scholen die zelf kiezen of zij op dit aanbod ingaan op basis van hun pedagogisch project of hun schoolwerkplan. De NGO's kunnen voor een aanbod dat voor 100% gefinancierd wordt door de minister van Onderwijs of door een andere overheid, geen financiële tussenkomst vragen van de scholen. Dit deel van de werking van de NGO's is dus aanbodgestuurd.

Schematisch kunnen we dit voorstel als volgt samenvatten:

Wie ontvangt	Waarvoor	Op basis van	Wie betaalt
scholen	prioriteiten van de scholen	pedagogisch project en schoolwerkplan	- minister van Onderwijs - andere overheden
NGO's ⁽¹⁰⁾	- prioriteiten van de minister van onderwijs - of andere overheden	subsidiëringsvoorwaarden voor projecten	- minister van Onderwijs - projectfinanciering door andere overheden
NGO's ⁽¹¹⁾	structurele basisfinanciering	erkeningsvoorwaarden, financieringsvoorwaarden, subsidiëringsvoorwaarden	functioneel bevoegde minister

De Vlor is zich bewust van de omstandigheid dat de bevoegdheidsverdeling vandaag voor mondiale vorming een dergelijk geïntegreerd model van financiering bijkomend bemoeilijkt. Bevoegdheden en budgetten horen samen, zolang een deel van de bevoegdheid federaal is blijft een deel van het budget federaal

4.2.2 Materiaal

De ontwikkeling van nieuw lesmateriaal en begeleide activiteiten door Vlaamse NGO's en andere educatieve organisaties is eerder beperkt. Voor bepaalde doelgroepen, zoals bijvoorbeeld het BSO, is er weinig aangepast en goed uitgewerkt materiaal. Hetzelfde geldt voor de verschillende thema's: voor het ene thema is er een overaanbod en voor andere thema's is er geen, onvoldoende of alleen verouderd materiaal.

Bovendien zijn de bestaande materialen en centra waar leerkrachten materialen kunnen lenen, onvoldoende gekend bij de potentiële gebruiker. In bepaalde regio's is er ook weinig of geen aanbod.

4.2.3 Vorming, begeleiding en nascholing van schoolteams en leerkrachten

Leerkrachten voelen zich dikwijls onvoldoende opgeleid om hun opdracht inzake mondiale

¹⁰ dit kunnen ook andere organisaties zijn die initiatieven ontwikkelen inzake mondiale vorming

¹¹ dit kunnen ook andere organisaties zijn die initiatieven ontwikkelen inzake mondiale vorming

vorming op te nemen. Zo voelen zij zich bijvoorbeeld onvoldoende gewapend om anders om te gaan met conflicten.

Voor lerarenopleidingen geldt mutatis mutandis hetzelfde als voor andere scholen: zij moeten kandidaat-leraren de basiscompetenties aanreiken die nodig zijn om de eindtermen en de vakoverschrijdende eindtermen te realiseren. Een lerarenopleiding kan wel, net zoals een secundaire school bijvoorbeeld, op basis van haar eigen missie kiezen voor bijkomende en bijzondere aandacht voor mondiale vorming. Mondiale vorming draagt dan bij tot de eigen profilering van deze lerarenopleiding.

Het is niet voldoende om hieraan meer aandacht te besteden in de initiële lerarenopleiding. Zeker scholen die zich naar de buitenwereld willen profileren als scholen met zeer veel aandacht voor mondiale vorming moeten hiervoor een beroep kunnen doen op nascholing. Het financieringssysteem dat de Vlor voorstelt stelt NGO's in staat om zich zo te organiseren dat ze kunnen inspelen op de vraag van scholen die hieraan, rechtstreeks of via de bestaande navormingsinstellingen, een deel van hun nascholingsbudget willen spenderen.

De begeleiding van de realisatie van eindtermen en ontwikkelingsdoelen behoort tot de kerntaak van de pedagogische begeleidingsdiensten. Een school, ook een school die zich profileert op basis van mondiale vorming, kan hiervoor ondersteuning vragen bij de pedagogische begeleidingsdiensten.

De educatieve medewerkers van NGO's hebben nood aan vorming die hen de specifieke competenties biedt die ze nodig hebben om meer en meer systematisch schoolteams, die zich op basis van mondiale vorming willen profileren te ondersteunen. En om nascholing te verzorgen voor schoolteams die daarom vragen. Daarvoor moeten de NGO's afspraken maken en samenwerken met de pedagogische begeleidingsdiensten van de netten.

4.3 Onderzoek

De reële impact van mondiale vorming op de kennis, de waarden en de houdingen van leerlingen blijft een open vraag, vooral omdat hierbij vele andere invloeden meespelen.

De wetenschappelijke evaluatie van de impact van mondiale vorming hangt nauw samen met de evaluatie van de begeleide activiteiten. Ook hierover is wetenschappelijk onderzoek nodig.

Bij de uitwerking van een globaal concept voor mondiale vorming hoort volgens de Vlor een concept van actieonderzoek dat de implementatie van mondiale vorming op schoolniveau evalueert.

Jacques Perquy
administrateur-generaal

Louis Van Beneden
voorzitter